

Suomi ja euro, määräaikaistatsaus

VVT 18.11.2015

Pertti Haaparanta

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu

18.11.2015

- ▶ Emu-jäsenyyden vaikutus Suomeen, **alustavia** arvioita.
- ▶ Tulosten tulkintaa.
- ▶ Miten euroaluetta pitäisi uudistaa?
- ▶ EU, EMU ja demokratia.

Suomi ja eurojärjestelmä 1

- ▶ Miten EMU-jäsenyyden vaikutuksia Suomen talouteen voidaan tutkia?
- ▶ Vaikeus selvittää, mitä Suomelle olisi tapahtunut, jos se ei olisi mennyt mukaan EMU:uun.
- ▶ Yksi tapa on verrata Suomen talouden kehitystä jonkin euron ulkopuolelle jättäytyneen EU-maan kehitykseen.
- ▶ Mitä oletuksia tällöin tehdään?
 - ▶ Mitä oletetaan siitä, mitä muut maat olisivat tehneet, jos Suomi ei olisi liittynyt jäseneksi?
 - ▶ Olisiko Suomen ulkopuolelle jättäytyminen vaikuttanut EU-politiikkaan?
 - ▶ Miten Suomen jäsenyys tai ulkopuolelle jättäytyminen olisi vaikuttanut muihin maihin?

Suomi ja eurojärjestelmä 2

- ▶ Seuraavaksi esittelen alustavia arvioita eurojäsenyyden vaikutuksista Suomeen hyödyntämällä ns. Synthetic Control -menetelmää.
- ▶ Siinä tilastollisin menetelmin luodaan “Varjo-Suomi” eurojärjestelmän ulkopuolisten maiden avulla.
- ▶ “Varjo-Suomen” talouskehitys ennen Suomen jäsenyyttä EMU:ssa noudattaa mahdollisimman hyvin Suomen talouskehitystä.
- ▶ Mitkä ovat ne maat, joiden joukosta “Varjo-Suomi” rakennetaan?
- ▶ Riippuu siitä, miten yllä esitettyihin kysymyksiin vastataan.

Suomi ja eurojärjestelmä 3

- ▶ Esitettävät laskelmat perustuvat seuraaville vastauksille:
 - ▶ Suomen jäsenyys ei vaikuttanut muiden maiden päätöksiin joko liittyä jäseneksi tai jäädä ulkopuolelle.
 - ▶ Suomen päätöksillä ei ollut mitään ratkaisevaa vaikutusta eurojärjestelmän rakenteiden muotoutumiseen.
 - ▶ Suomen jäsenyydellä ei ole ollut kuin korkeintaan hyvin pieniä vaikutuksia eri maiden talouskehitykseen.
 - ▶ Suomen EMU-jäsenyys ei ole millään tavalla vaikuttanut niihin EU:ssa tehtyihin päätöksiin, joilla on merkitystä eri maiden talouskehitykseen.
- ▶ Näillä perusteilla “Varjo-Suomea” tulee rakentaa niiden EU-maiden talouskehityksen pohjalta, jotka eivät kuulu EMU:uun. Muuten EMU:n ja EU:n vaikutukset sekoittuvat toisiinsa.

Suomi ja eurojärjestelmä 4

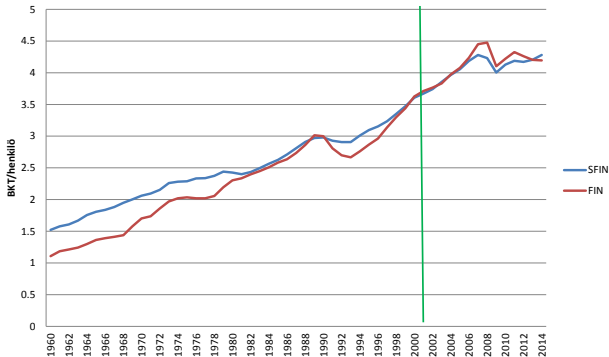
- ▶ Ongelma: Näitä maita on vain kolme: Englanti, Ruotsi ja Tanska.
- ▶ Laskelmat perustuvat paitsi näille myös joukkoon, jossa mukana ovat Islanti, Norja ja Sveitsi: Kaikilla on pitkät taloussuhteet EU:n kanssa ja ne ovat olleet EEA-sopimuksen piirissä vuodesta 1992 (tosin Sveitsi ei ole sopimusta ratifioinut).
- ▶ Norja on käytännössä oikeastaan äänivallaton EU-jäsen.
- ▶ Itä-Euroopan maat: Tsekin ja Unkarin tulotaso 1960-luvun alussa lähellä Suomea, joitakin laskelmia tullaan tekemään myös niin, että ne ovat mukana.

- ▶ Kuvia katsoessa hyvä tietää
- ▶ Ennen EMU-jäsenyyttä “Varjo-Suomen” olisi oltava mahdollisimman lähellä Suomea usean vuoden ajan, poikkeamien tulisi olla pieniä eikä niiden pitäisi olla systemaattisia. Suomen BKT/henkilö oli 1960 Länsi-Euroopan pienimpiä ja siksi varhaishistoriassa “Varjo-Suomi” ei ole lähellä Suomea.
- ▶ Kun katsotaan eri muuttujia, niin “Varjo-Suomi” voi vaihdella. Tämä ei ole huolestuttavaa, olen esittänyt vain “parhaat” tulokset, käytännössä esimerkiksi BKT/henkilöön liittyvä “Varjo-Suomi” on lähellä sitä “Varjo-Suomea”, jonka olen esittänyt.

Suomi ja eurojärjestelmä 5

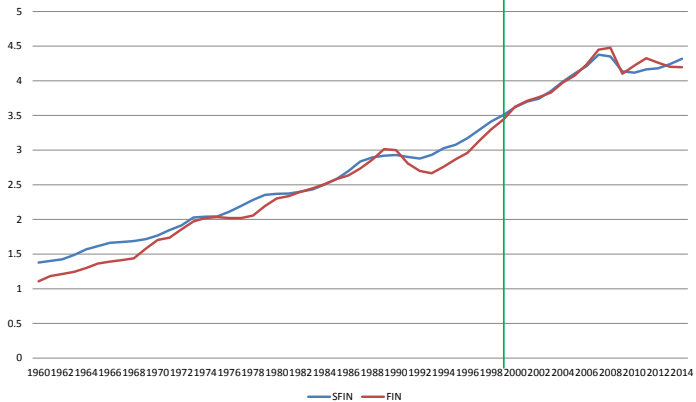
- ▶ Seuraavassa kuvassa on esitetty Suomen ja “Varjo-Suomen” (SFIN) BKT/henkilö - aikasarjat.
- ▶ Oletuksena on, että EMU-jäsenyyden vaikutukset alkoivat näkyä (jos näkyivät lainkaan) vuoden 2002 alusta alkaen.
- ▶ Vaihtoehtoinen oletus on, että vaikutukset alkoivat syntyä jo aiemmin kuluttajien ja yritysten ennakoidessa jäsenyyttä. Alustavat analyysit oletuksella, että vaikutukset alkoivat vuonna 1999 viittaavat siihen, että ennakointivaikutuksia ei ole, ei ainakaan mitään voimakkaita tai sellaisia, että johtopäätökset muuttuisivat.

Suomi ja "Suomi=0,44 Ruotsi+0,56Engl"

- ▶ Seuraava kuvassa BKT/henkilö-aikasarjat perustuvat aineistolle, jossa mukana ovat Islanti, Norja ja Sveitsi. Oletuksena on, että EMU-jäsenyys alkoi vaikuttaa jo vuonna 1999:

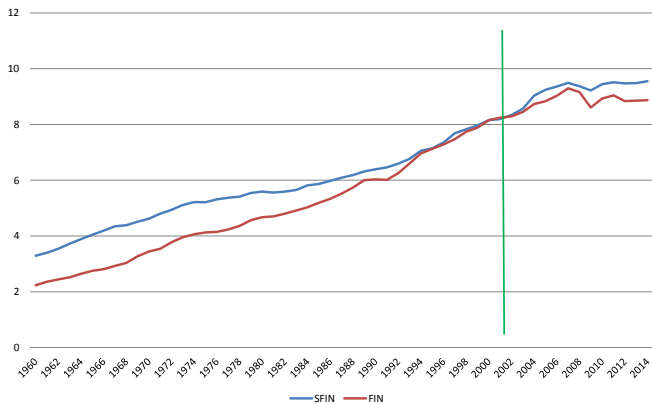
BKT/henkilö, SFIN= 0,06Norja+0,65Eng+0,29ISL

Suomi ja eurojärjestelmä 7

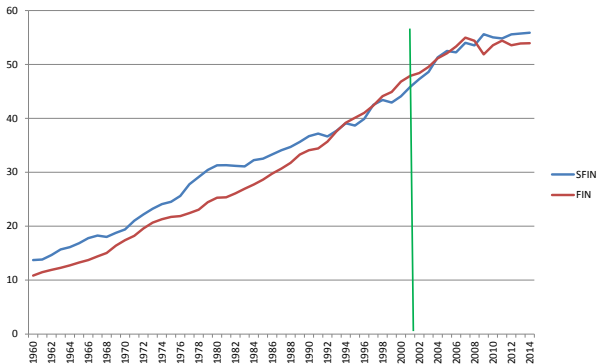
- ▶ Kummassakin kuvassa sama sanoma: Jos Suomelle on ollut mitään hyötyä EMU-jäsenyydestä, niin se on tullut jäsenyyden alkuvuosina.
- ▶ Nämä alkuvuosien hyödyt ovat kuitenkin vähintään hävinneet vuodesta 2011 lähtien: “Varjo-Suomella” on mennyt paremmin, huomattavasti paremmin.
- ▶ Tulos vaikutusten vähyydestä on sopusoinnussa Campos-Coricelli-Moretti (2014) kanssa: Suomelle (eikä Ruotsille) ole ollut tilastollisesti merkittävää hyötyä EU-jäsenyydestä. Heidän laskelmansa eivät erottele toisistaan EU-jäsenyyden ja EMU-jäsenyyden vaikutuksia.
- ▶ Sama sanoma saadaan laskelmista, joissa tarkastellaan EMU-jäsenyyden vaikutuksia työn tuottavuuteen
- ▶ Työn tuottavuuden mittana on käytetty BKT/työntekijä ja BKT/tehty tuotanto suhteita, datat tässä kuten yllä Total Economy Database- tietokannasta.

BKT/työntekijä, $SFIN = 0,27ISL + 0,15NOR + 0,58RUO$

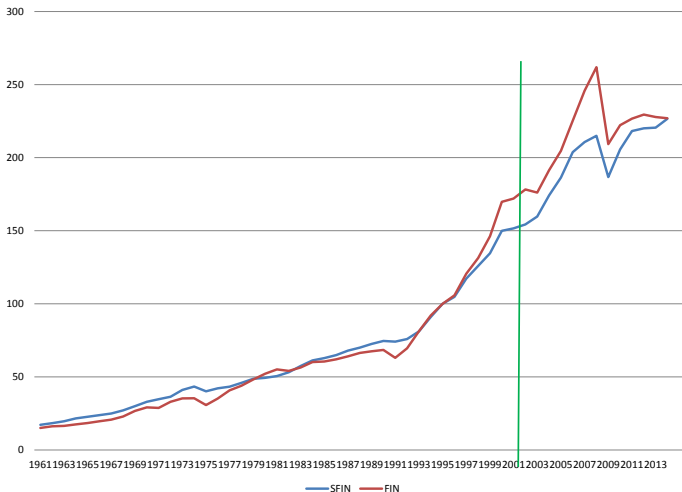
- ▶ Seuraava kuva esittää BKT:n tehtyä työtuntia kohden:

$$SFIN=0,79ISL+0,21NOR$$

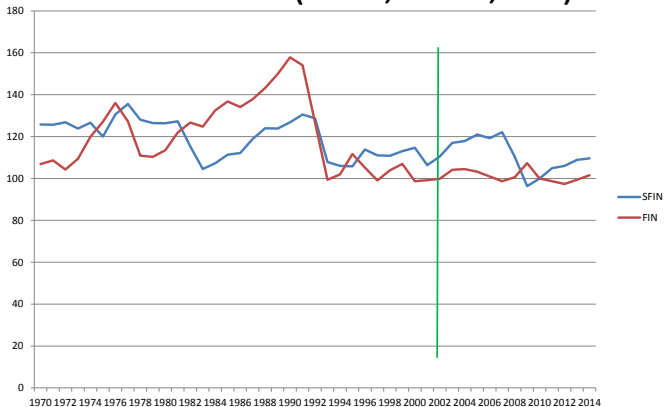
- ▶ Viennille (ja viennin kasvulle) pätee sama johtopäätös (“Varjo-Suomen painoissa on otettu huomioon myös suhteellisten yksikkötyökustannusten kehitys, mutta tulokset ovat käytännössä samat ilman niitäkin):

Vienti, "Suomi"= $0,09\text{DEN}+0,72\text{RUO}+0,17\text{ISL}$

- ▶ Viennin kehitystä on hieman vaikea selittää hintakilpailukyvyn kehityksellä, “Varjo-Suomen” hintakilpailukyky olisi ollut “huonompi”, ainoastaan lyhyt periodi kansainvälisen finanssikriisin ympärillä oli poikkeus:

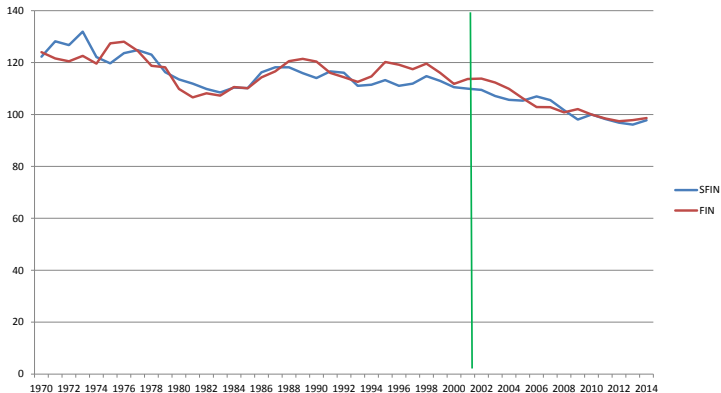
Suhteelliset yksikkötyökustannukset, "Suomi" =(DEN, RUO, ISL)

Suomi ja eurojärjestelmä 11

- ▶ Viimeiseksi esitän **alustavia** tuloksia Suomen ja Varjo-Suomen vaihtosuhteen kehityksestä.
- ▶ Vaihtosuhte = vientihintojen suhde tuontihintoihin.
- ▶ Vaihtosuhte on tärkeä, koska se kuvaa hyötyä, jota maa voi saada ulkomaankaupasta: jos vaihtosuhte on korkea, niin maa voi ostaa enemmän tavaroita ja palveluita ulkomailta.
- ▶ Yllättävin havainto on, että sekä Suomen että Varjo-Suomen vaihtosuhte on laskenut jo pidemmän aikaa. EMU:n aikana Suomen vaihtosuhte on laskenut enemmän kuin Varjo-Suomen (mutta onko ero tilastollisesti merkittävä?)

Vaihtosuhte, "Suomi" = (DEN,ISL, RUO)

- ▶ Samanlaiset laskelmat BKT:n kasvulle sekä viennille että viennin kasvulle viittaavat siihen, että Suomi on vuodesta 2011 alkaen menestynyt heikommin kuin “Varjo-Suomi”, siis Suomi EMU:n ulkopuolella ja kokonaisuutena EMU-jäsenyydestä ei ole ollut ainakaan nettona hyötyä. Lisään kuvat näistä lopulliseen esitykseen.

Tulkinta 1

- ▶ Miten nämä havainnot voidaan sovittaa yhteen?
- ▶ Suoraviivaisin tapa yhdistää ne on tulkita euroalueen talouspolitiikan kuristaneen koko alueen kokonaiskysyntää, erityisesti vuoden 2011 jälkeen, enemmän kuin kuin kysyntä euroalueen ulkopuolella.
- ▶ Tämä selittäisi sen, miksi Suomen vaihtosuhte on heikentynyt ja myös sen, miksi Suomen suhteelliset yksikkötyökustannukset ovat nousseet (mahdollisesti) hitaammin kuin EMU:n ulkopuolella olisi käynyt.
- ▶ Samalla selittyy se, miksi Suomen BKT/henkilö ja vienti ovat kehittyneet heikommin EMU-jäsenyyden vaikutuksesta (olettaen, että EMU-jäsenyys on lisännyt EMU-alueen merkitystä Suomen viennille).

- ▶ Tästä tulkinnasta seuraa se, että euroalueen kysynnän heikkeneminen on heikentänyt kokonaiskysyntää myös Suomessa ja että Suomen ongelma on kokonaiskysynnän väheneminen.
- ▶ Näin tilanne on IMF:n tuotantokuilueestimaattien (IMF WEO tietokanta, lokakuu 2015) perusteella:

Tuotantokuilut, Suomi, Euroalue

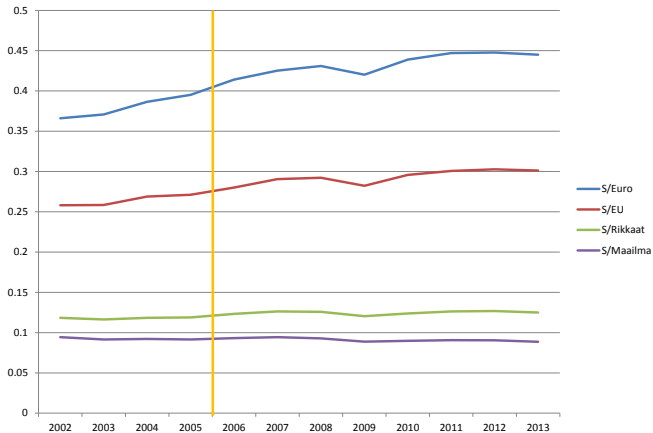

Tulkinta 3

- ▶ Kuva kertoo myös sen, että suomalaisessa talouskeskustelussa painotetaan liikaa Nokian romaduksen merkitystä viime vuosien talouskehitykselle: Nokian romahdus on otettu huomioon sen jälkeisissä potentiaalisen tuotannon arvioissa.
- ▶ Suomen talouden ongelma on siis kokonaiskysynnän puute.
- ▶ Viimeaikainen tutkimus on osoittanut, että erottelu tarjontahäiriöihin ja kysyntähäiriöihin on harhaanjohtava: kokonaiskysynnän muutoksilla on pitkäaikaisia vaikutuksia kuten tarjontahäiriöillä, hystereesi on vakava ilmiö (Fatas-Summers 2015, Blanchard-Cerruti-Summers 2015).
- ▶ Hystereesi-ilmiö on voimakas: Fatas-Summers ovat arvioineet, että väliaikainen kysynnän heikkeneminen on euroalueella heikentänyt potentiaalista BKT:tä (pitkän ajan kasvupotentiaalia) enemmän kuin yhden suhde yhteen.

- ▶ Kuva on sopusoinnussa myös sen kanssa, että hintakilpailukyvyn kasvattamiseen nojaava politiikka on puhdasta “naapureiden köyhdyttämispolitiikkaa”, kun kokonaiskysynnän vaje on krooninen (Caballero-Farhi-Gourinchas 2015).
- ▶ Tällaiset politiikan vaikutukset ovat olleet, seuraavassa kuvassa on esitetty Saksan viennin osuus erilaisten maa-aggregaattien kokonaisviennistä:

Saksan vientimenestys

Tulkinta 5

- ▶ Euroalueen ja Suomen talouksien kummankin suurin ongelma on juuri nyt kokonaiskysynnän vähäisyys.
- ▶ Ongelmaa ovat pahentaneet euroalueen toimintamekanismit, jotka ovat pakottaneet finanssipolitiikan eri maissa kiristäväksi.
- ▶ Näiden valuvikojen korjaamiseksi ei ole tehty mitään eikä selvästikään olla tekemässä mitään.
- ▶ Ongelmien ratkaiseminen edellyttää sekä alueen sisäisten riskienjakomekanismien kehittämistä että sellaisten mekanismien kehittämistä, jotka estävät tai heikentävät mahdollisuuksia koko alueen tasolla huomattavan pitkäaikaisen liiakokonaiskysynnän tai sen liiallisen pitkäaikaisen kokonaiskysynnän puutteen syntymisen.

- ▶ Liittovaltio olisi yksi selkeä ratkaisu, mutta se ei ole pitkään aikaan, jos koskaan, poliittisesti mahdollinen.
- ▶ Käsittelen seuraavaksi joitakin mahdollisuuksia.

Uudistuksista 1

- ▶ Euroalue kaipaa selvästi uudistuksia.
- ▶ Suurin alueen ongelma on se, että alueella ei kyetä hoitamaan koko aluetta kohtaavia iskuja. Järjestelmän säännöt johtavat politiikkaan, joka moninkertaistaa näiden iskujen vaikutukset, sekä talouden nousuissa että laskuissa.
- ▶ Nykykriisi on hyvä esimerkki.
- ▶ Mielenkiintoista onkin, että virallinen Suomi ja EMU keskustelevat valtioiden velkaongelmista Euroopan talous- ja rahaliiton tärkeimpänä ongelmana.
- ▶ Tämä on vastoin laajan tutkijayhteisön yksimielistä kantaa (Baldwin ja Giavazzi 2015a,b): Nykykriisin syynä eivät ole valtioiden velkaantumisen vaan yksityiset euroalueen sisäiset maarajat ylittävät yksityinen lainananto ja -otto.

Uudistuksista 2

- ▶ Toki yksi ongelma on ollut ja yhä on, että euroalueella ei harjoiteta suhdannepolitiikkaa, ei myöskään noususuhdanteissa. VAIHTOSUHDEI JONNEKIN!
- ▶ Mikään finanssipolitiikan kiristys ei kuitenkaan olisi kyennyt hillitsemään kuin osan esimerkiksi eteläisen Euroopan euromaiden talouden ylikuumenemisesta viime vuosikymmenellä.
- ▶ Koko euroalueen kattava yhteinen finanssipolitiikka voisi tähän kyetä yhdessä rahoitusmarkkinoiden säätelyn kanssa.
- ▶ Liittovaltio olisi tähän luonteva ratkaisu, mutta se ei ole nyt eikä ilmeisesti tulevaisuudessakaan poliittisesti mahdollinen.

Uudistuksista 3

- ▶ On monia pieniä uudistuksia, joilla käytännössä yhteistä finanssipolitiikkaa voidaan toteuttaa.
- ▶ Yksi mahdollisuus olisi kytkeä julkisen velan korot talouden kasvuvauhtiin kaikissa euroalueen maissa.
 - ▶ Laskukaudella korkomenot laskisivat ja lisäisivät tilaa elvytykselle/vähentäisivät painetta menoleikkauksiin, nousukaudella päinvastoin.
 - ▶ Jos kaikki euromaat olisivat järjestelmässä mukana, niin kaikkien maiden velkapapereiden likvidisyys voisi kasvaa ja pysyä likvideinä myös heikon talouskehitykse aikana.
 - ▶ Toimii sekä silloin, kun koko aluetta koettelevat yhteiset shokit ja silloin, kun yksittäiset maat kohtaavat shokkeja.

Uudistuksista 4

- ▶ Euroalueella ei ole mitään kunnollisia kokonaistaloudellisia riskienjako-mekanismeja.
- ▶ Oksanen (2015) on esittänyt yhtä puhdasta riskienjakomekanismia:
 1. Siinä maat pannaan järjestykseen tuotantokuilun tai työttömyyskuilun suhteen.
 2. Maat, joiden kuilu on pienin, maksavat maille, joiden kuilut ovat suurimpia.
 3. Järjestelmä on itserahoittava, kokonaisbudjetti on tasapainossa, tämä määrittää sen, mikä maa maksaa ja mikä maa saa apua.
 4. Kunkin maan tilin on oltava tasapainossa 5-10 vuodessa, mikään maa ei voi olla koko ajan nettomaksaja tai -saaja.
 5. Järjestelmä ei vaadi yhtään lisärahaa, jos kaikki nykyiset tulonsiirtomekanismit (maataloustuet jne.) lakkautetaan.

Uudistuksista 5

- ▶ Oksasen ehdotus on suoraviivaista laajentaa kattamaan myös koko aluetta kohdistuvien häiriöiden tasaamista:
 - ▶ Järjestelmä voidaan indeksoida koko euroalueen tuotantokuiluun niin, että tuotantokuilun ollessa pienempi kuin joku sovittu raja-arvo järjestelmään kootaan varoja, tuotantokuilun ollessa suurempi kuin sovittu raja-arvo järjestelmä käyttää siihen talletettuja varoja.
 - ▶ Maakohtaiset maksut määrittyvät suhteessa niiden omaan tuotantokuiluun.
 - ▶ Järjestelmässä on mahdollista ottaa huomioon suhdannevaihteluiden epäsymmetrisyys.
- ▶ Tämä järjestelmä toimisi paljolti samalla tavalla kuin jäsenmaiden julkisen velan korkomaksujen indeksointi maiden talouskasvuun.
- ▶ Pankkiunionin syntyminen tukee edellä kuvattuja mekanismeja ja nämä mekanismit helpottavat pankkiunionin toimintaa.

Uudistuksista 6

- ▶ Yksi tarpeellinen uudistus olisi pakottaa jäsenmaiden finanssipolitiikkaa symmetrisemmäksi.
- ▶ Viime vuosien suuri ongelma ovat olleet suuret vaihtotaseen ylijäämät ja alijäämät koko alueen vaihtotaseen ollessa kohtuullisen tasapainossa.
- ▶ Eurojärjestelmään on rakennettu sisään Bretton Woods-järjestelmän (kaatanut) ongelma: Sopeutumista vaadittin vain alijäämämailta.
- ▶ Eurojärjestelmässä ongelma on korjattu, mutta vain osittain, eikä sillä ole ollut käytännön merkitystä.
- ▶ Saksa olisi pitänyt pakottaa voimakkaaseen elvyttävään politiikkaan.

Uudistuksista 7

- ▶ Edellä olevat esitykset ovat varsin mietoja, mutta kuitenkin radikaaleja verrattuna lähinnä virkamiehistä (ml. Suomen Pankin edustajat) koostuneen toimikunnan raportissa “Arvio Euroopan talous- ja rahaliiton kehittämistarpeista”, VM julkaisu 7a/2015.
- ▶ Ehkä erikoisinta raportissa on, että se pitää valtioiden velkaantumisen rajoittamista tärkeimpänä uudistustarpeena (yhdessä Pankkiunionin rakentamisen kanssa).
- ▶ Mitään perusteluita valinnalle ei anneta, eikä sille mitään tutkimuksellisia perusteita edes esitetä.
- ▶ Vaihtoehtoina se esittää liittovaltiota tai markkinakurijärjestelmää.
- ▶ Jälkimmäisessä ei olisi, Pankkiunionin lisäksi, mitään yhteisiä riskienjakomekanismeja.

Uudistuksista 8

- ▶ Raportin mukaan pääomamarkkinat tarjoaisivat yksittäisille kansalaisille ja rahastoiville sosiaaliturvajärjestelmille tarvittavan vakuutuksen häiriöitä vastaan samalla kun ne paimentaisivat valtiot kuriin.
- ▶ Ongelma on, että nykykriisin aiheuttivat juuri yksityiset pääomamarkkinat, miten ne takaisivat vakautta ja vakuutusta tästä eteenpäin?
- ▶ Raportin mukaan “oman maan suosinta”-sijoitustoiminnassa on ongelma euroalueella.
 - ▶ Tutkimusten mukaan se on ongelma muuallakin, yhtenä syynä tälle on epäsymmetrinen informaatio.
 - ▶ Eivätkö yhteiset riskienjakoinstituutiot, jotka tasaavat kokonaistaloudellista kehitystä maiden välillä ja yli ajan, vähentäisi epäsymmetrisen informaation ongelmaa?
Talouskasvusidonaiset valtionvelkapaperit tarjoaisivat institutionaalisille mahdollisuuden hajauttaa riskejä ennen näkemättömällä tavalla.

Uudistuksista 9

- ▶ Raportin hyvä puoli on se, että siinä keskustellaan erilaisia uudistuksia myös demokratian näkökulmasta, siitä, miten eri järjestelmät ovat perusteltavissa kansalaisille ja miten kansalaisten vaikutusmahdollisuuksille tapahtuu.
- ▶ Raportissa kuitenkin lähdetään liikkeelle siitä, että markkinakurijärjestelmässä kansalaisten vaikutusmahdollisuudet ovat suurimmat, koska siinä keskeisistä politiikkatoimista päätetään kunkin maan tasolla.
- ▶ Ainoat perusteet koko euroalueen tasoiselle päätöksenteolle ovat ulkoisvaikutukset, joita raportissa nähdään syntyvän pankkien riskinoton kautta, siksi Pankkiunionia tarvitaan.
- ▶ Tämäkin kriisi on osoittanut, että ulkoisvaikutuksia syntyy montaa kautta. Esimerkiksi hintakipailukyvyn parantamiselle nojaava talouspolitiikka haittaa muita jäsenmaita ja vaikeuttaa niiden taloustilannetta.

Uudistuksista 10

- ▶ Tämän vuoksi rahaliiton toiminta yhdessä muun EU:n toiminnan kanssa alkaa näyttää nollasummameliltä, mikä kaivaa maata näiden instituutioiden alta:
- ▶ Jos kerran kaikesta tärkeästä politiikasta päätetään kussakin maassa, niin mihin rahaliittoa tarvitaan? Ovatko valuutanvaihtokulut todella niin suuret, että eurojärjestelmä tuo nettona hyötyä? Eikö markkinakuri toimi paremmin silloin, kun kukin maa päättää omista asioistaan ja sillä on oma valuutta kuin että ne päättävät omista asioistaan ja niillä on oma valuutta?
- ▶ Portugali ja Kreikka: esimerkkejä kanallisen demokratian heikentymisestä euroalueen toiminnan vuoksi.
- ▶ Ks. myös Haaparanta P. "Eliittien Eurooppa", YDIN 3/2015.

Uudistuksista 11

- ▶ Suomen sisällä voidaan puhua kokonaistaloudellisten riskien jakamisesta yritysten omistajien ja työntekijöiden välillä.
- ▶ Valitettavan paljon riskienjaosta puhutaan yrityskohtaisten sopimusten.
- ▶ Tällöin unohdetaan, että työmarkkinoiden ilmiöitä ei missään maailmassa voida ymmärtää ilman, että otetaan huomioon epätäydellinen kilpailu, erityisesti yritysten markkinavoima työntekijöihin nähden (Manning 2011).
- ▶ Tämän vuoksi yrityskohtaisten sopimusten yleistyessä työntekijät joutuisivat kantamaan omistajille normaalisti kohditustuvaa riskiä ilman että työntekijät saisivat heille kuuluvaa korvausta tai päätäntävaltaa.

Uudistuksista 12

- ▶ Keskustelussa unohdetaan siis se, että täydellisen kilpailun markkinoilla mitään yrityskohtaisia sopimuksia ei olisi.
- ▶ Suomessa oli hetken aikaa 1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alussa käytössä ns. vaihtosuhteindeksointi.
- ▶ Tällöin palkankorotuksia hillittiin, jos vaihtosuhte heikkeni, ja toisaalta palkankorotukset olisivat olleet suuremmat, jos vaihtosuhte paranisi.
- ▶ Järjestelystä kuitenkin luovuttiin juuri silloin, kun vaihtosuhte parani. Joka tapauksessa tämä on yksi käypä esimerkki mahdollisuudesta kehittää järjestelmiä kokonaistaloudellisten riskien jakamiseksi.